

Biblioteksplan Mönsterås kommun 2015-2018

Bakgrund

Enligt Bibliotekslagen SFS 2013:801 ska kommuner och landsting ha en politiskt antagen biblioteksplan. Biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, samt åt barn och ungdomar.

Mönsterås kommuns första biblioteksplan antogs av kommunfullmäktige i december 2006.

I Mönsterås kommuns kulturplan 2012-2015, "Det goda livet", antagen av kommunfullmäktige, finns följande strategiska huvudinriktningar för biblioteksverksamheten:

"Vi lever i ett lärande samhälle, att tolka, värdera och prioritera är väsentliga delar av vardagen. I ett demokratiskt, rättvist samhälle där människor lever ett bra liv ska alla ha möjlighet att kunna läsa, få kunskap och information genom hela livet.

Biblioteken har en viktig roll som mötesplats och resurs i utveckling av livslångt lärande, aktivt medborgarskap och lokal samhällsutveckling. Biblioteken skall vara tillgängliga för alla.

I samverkan med andra aktörer på området skall biblioteken medverka till att höja kunskaps- och utbildningsnivån hos kommuninvånarna och motverka den digitala klyftan.

Biblioteken skall arbeta för att främja läsning för alla åldersgrupper. Att öka läslust, läsförståelse och eget skapande bland barn och ungdomar är ett prioriterat utvecklingsområde".

Biblioteksplan 2015-2018 har tagits fram i samverkan med representanter för kommunens övriga förvaltningar. Fokusgrupper med brukare har genomförts.

Organisation och samverkan

Biblioteksverksamheten i Mönsterås kommun drivs på två förvaltningar. Barn- och utbildningsförvaltningen svarar för skolbiblioteksverksamheten i nära samarbete med kulturförvaltningen, medan kulturförvaltningen svarar för folkbiblioteksverksamheten med service till socialförvaltning och övriga kommunala förvaltningar.

Mönsterås bibliotek är kommunens huvudbibliotek. Biblioteksfilialer finns i Blomstermåla, Fliseryd, Timmernabben och Ålem. Bokbussverksamhet köps in från Nybro bibliotek. Det geografiska avståndet för kommunens invånare till närmaste bibliotek är kort.

På folkbiblioteken arbetar 9 personer som på 6,92 tjänster bemannar 5 enheter, vilket motsvarar 0,53 årsverken per 1000 invånare.

Mönsteråsgymnasiet och högstadiet Parkskolan har ett gemensamt bibliotek. Kommunens andra högstadieskola Krungårdsskolan i Blomstermåla har sitt bibliotek integrerat med folkbibliotekets filial. Även i Tillingskolan i Timmernabben och Alsteråskolan i Ålem finns filialbibliotek integrerade i skolans lokaler. På Fliseryds skola, Skytteanska skolan, Ljungnässkolan och Mölstadskolan, träffar skolbibliotekarien klasserna på närmaste folkbibliotek eller i skolornas bibliotek. I Fliseryd beräknas filialbiblioteket flytta in i Fliseryds skola hösten 2015. Skytteanska skolan, Ettan och Lammet får besök av bokbussen.

Kommunens förskolor besöker sitt närmaste folkbibliotek, boklådor och bokkassar förmedlas

av folkbiblioteket till förskolorna. På skolbiblioteken arbetar 3 personer på 2,9 tjänster som servar 11 enheter med 1702 elever.

Mönsterås bibliotek erbjuder bokprat till kommunens träffpunkter inom äldreomsorgen; Prästkullen, Åshaga och Allégården i Mönsterås, Torshaga i Ålem, Hägern i Blomstermåla samt Ekåsa i Fliseryd. Dagverksamhet för dementa finns på Solgården i Ålem, Solgårdens personal besöker biblioteket regelbundet. På följande platser finns bokdepositioner: Prästkullen, Åshaga, Allégården, Ekåsa, Torshaga samt Hägern. I Timmernabben saknas bokdepositioner.

Bokprat erbjuds två gruppboendestäder inom LSS-omsorgen, dit personer från övriga LSS-boenden bjuds in. Det finns för närvarande fyra gruppboendestäder i Mönsterås inom LSS-omsorgen.

Biblioteket erbjuder "Boken kommer service", dvs. medier hem, till de som pga funktionsnedsättning ej kan komma till biblioteket. Biblioteket deltar i det regionala projektet "Hälsa och kultur", där man bl.a. samarbetar med hälsocentralen i Mönsterås för att nå utsatta målgrupper.

Mönsterås bibliotek samarbetar med övriga bibliotek i Kalmar län kring bl.a. medieförsörjning, kompetensutveckling och tekniska frågor. Inom regionen har folkbiblioteken också enats om fyra kärnvärden som är nödvändiga för att vi ska kunna möta våra målgruppers framtida behov. Kärnvärdena är: lyhörd, kreativ, kompetent, engagerad. Dessa kärnvärden ska genomsyra folkbibliotekets dagliga arbete och kommunikation. Detta ställer krav på den egna arbetsorganisationens processer. I arbetet med att utveckla biblioteksverksamheten i Mönsterås kommun, är det regionala samarbetet en viktig resurs.

Övergripande mål

Folkbibliotek

- Folkbiblioteket ska främja läslust och läsförståelse för alla åldrar oavsett språktillhörighet, med särskilt fokus på barn och ungdomar.
- Folkbiblioteket ska i samverkan med andra aktörer främja digital delaktighet.
- Folkbiblioteken ska utvecklas som sociala och kulturella mötesplatser som i samverkan med andra aktörer bidrar till livslångt lärande och fri åsiktsbildning.
- Folkbiblioteken ska vara tillgängliga avseende bemötande, information, lokaler och verksamhet.
- Folkbiblioteken ska främja flickors och pojkars, kvinnors och mäns lika möjligheter att ta del av biblioteksverksamheten.

Skolbibliotek

- Alla elever och lärare ska ha tillgång till ett väl fungerande skolbibliotek och utbildad skolbibliotekarie som ett stöd i det livslånga lärandet.
- Biblioteket ska ha en lärande roll och vara en integrerad del av undervisningen.
- Skolbiblioteket ska verka för att främja elevernas läsförståelse, informationskompetens och lärande, oavsett språktillhörighet.

- Skolbiblioteken ska vara tillgängliga avseende bemötande, information, lokaler och verksamhet.
- Skolbiblioteken ska främja flickors och pojkars, kvinnors och mäns lika möjligheter att ta del av biblioteksverksamheten.

Målen ska uppnås bl.a. genom följande aktiviteter:

Åldersgruppen 0-5 år

Folkbibliotekets verksamhet för målgruppen har goda förutsättningar genom ett utbyggt samarbete med BVC, förskolor och dagbarnvårdare. Flera av de aktiviteter som beskrivs för målgruppen är etablerade, väl fungerande och utgör en stabil grund för att nå kommunens barn i åldrarna 0-5 år. Det ställs samtidigt stora krav på fortsatt flexibilitet vad gäller aktiviteter, när omvärlden förändras. Några aktuella exempel på detta är en särskild satsning på bokkassar till förskolorna för att nå småbarnsföräldrar samt satsning på att försöka nå pappor som viktiga läsande förebilder för att förebygga minskat läsande hos pojkar.

Folkbibliotek

- Biblioteket ska bedriva uppsökande verksamhet för att nå föräldrar och barn bland annat genom samarbete med BVC, förskolor, dagbarnvårdare och den planerade familjecentralen.
- Ålems bibliotek ska särskilt arbeta för att nå målgruppen pappor.
- Alla treåringar ska få en bok i present av biblioteket och i samband med att gåvan hämtas en introduktion till biblioteket.
- Sagostunder för barn ska erbjudas i kommunen.
- Alla förskolegrupper ska varje termin erbjudas att besöka biblioteket.
- Alla förskolor ska erbjudas bokkassar för utlån till föräldrarna.

Åldersgruppen 6-16 år

Bibliotekspersonalen inom folk- och skolbiblioteken har ett väl etablerat samarbete och en utarbetad rollfördelning för att nå målgruppen. Folkbibliotekets barnbibliotekarie och filialpersonal bedriver verksamhet med fokus på det löpande läsfrämjande arbetet, både i skolan och med inriktning på barnens fritid. Specifika projekt och aktiviteter genomförs efter behov på de olika enheterna. Skolbibliotekarierna bedriver verksamhet i skolan med fokus på medie- och informationskunnighet MIK samt större läsfrämjande aktiviteter och projekt. De krav som läroplanerna samt kurs- och ämnesplanerna ställer på att kunna söka, kritiskt granska och sammanställa information från olika källor gör att undervisning i medie- och informationskunnighet numera är en av skolbibliotekariens viktigaste uppgifter. Det finns fortsatt behov av utveckling av skolbiblioteken för att nå målen.

Folkbibliotek

- Alla 6-åringar ska få sitt lånekort och en introduktion till biblioteket.
- Alla förskoleklasser ska erbjudas att delta i läsprogrammet "Lässurr".
- Alla flickor och pojkar i förskoleklass, årskurs 1, 3, 5 och 6 ska varje termin erbjudas att besöka folkbiblioteket för läsfrämjande verksamhet.
- Fliseryds bibliotek ska utvecklas till ett integrerat folk- och skolbibliotek.
- Timmernabbens bibliotek ska utveckla lokalerna i enlighet med Disajn-projektet.
- Blomstermåla bibliotek ska genomföra ett försök med bokklubbsverksamhet.

- Mönsterås bibliotek ska arbeta med läsutveckling inom projektet ” Klara färdiga läs!”.

Skolbibliotek

- Skolbiblioteksverksamheten ska vara integrerad i undervisningen och en aktiv resurs för elever och lärare.
- En kommunövergripande plan för arbetet med informationskompetens ska tas fram.
- Alla elever i årskurs 2,4,7,8,9, ska erbjudas undervisning i informationskompetens, bibliotekskunskap, källkritik samt läsfrämjande aktiviteter.
- Fliseryds bibliotek ska utvecklas till ett integrerat folk- och skolbibliotek.
- På Mönsteråsgymnasiets/Parkskolans bibliotek ska självutlåning införas.

Åldersgruppen 17 år och uppåt

Mönsteråsgymnasiets bibliotek utgör huvudresurs för gymnasiet, vuxenutbildning, svenska för invandrare (SFI) och högskolecentrum. Folkbiblioteket har ett etablerat samarbete med gymnasiebiblioteket kring bl.a. medier och bibliotekssystem och folkbiblioteket utgör ett komplement som studiemiljö. Folkbiblioteket har också en viktig funktion som mötesplats och som aktör i det livslånga lärandet i samarbete med andra. Som exempel kan nämnas pågående arbete i ett regionalt projekt kring läsning, RELÄ. Bibliotekets samarbete med övriga förvaltningar i kommunen ser olika ut, men det finns goda möjligheter att utveckla samarbetet.

Folkbibliotek

- Biblioteket ska erbjuda studieplatser, medier och datorer som stöd för lärande.
- Biblioteket ska erbjuda stöd i medie- och informationskunnighet.
- Övriga kommunala förvaltningar ska erbjudas information om biblioteket och dess verksamhet för att ge möjlighet till utvecklat samarbete.

Skolbibliotek

- Alla elever i gymnasiets årskurs 1 ska varje termin erbjudas undervisning i informationskompetens, bibliotekskunskap, källkritik samt läsfrämjande aktiviteter.
- Alla studerande inom kommunens vuxenutbildning ska årligen erbjudas undervisning i källkritik och informationssökning.
- En kommunövergripande plan för arbetet med informationskompetens ska tas fram.
- På Mönsteråsgymnasiets/Parkskolans bibliotek ska självutlåning införas.

Mötesplatsen

Folkbiblioteket är en av få platser i vårt samhälle där man kan vara utan några krav på motprestation. En plats där människor från olika miljöer, kulturer, åldrar osv. kan sitta bredvid varandra och utbyta några ord eller en nick, ett lågintensivt möte. Eftersom folkbiblioteket är en plats där alla är välkomna, kan man möta vem som helst. Mönsterås huvudbibliotek, har utformats med tanken att det ska finnas gott om sittplatser som underlättar denna typ av möten. På filialbiblioteken skapas liknande förutsättningar i det lilla formatet. Mönsterås invigde 2013 ett nytt huvudbibliotek, vilket har inneburit att biblioteket även har fått en ökad roll som organiserad mötesplats. Bibliotekspersonalen har observerat att såväl grupper med småbarnsföräldrar som ungdomar och andra grupper aktivt väljer att träffas på biblioteket. Utöver det erbjuder folkbiblioteket organiserade arrangemang och aktiviteter på huvudbibliotek och filialer, egna och i samarbete med andra aktörer. Tillfällen att möta nya upplevelser, åsikter och människor.

Folkbibliotek

- Folkbiblioteket ska erbjuda programverksamhet och aktiviteter i olika former för såväl flickor och pojkar som kvinnor och män.
- Litteratur- och läsfrämjande aktiviteter ska genomföras.
- Folkbiblioteket ska samarbeta med andra aktörer och sprida information om sin verksamhet och dess innehåll.
- Bibliotekens öppettider ska ses över under planperioden med ambitionen att utöka öppettiderna.
- Blomstermåla bibliotek ska ses över med ambitionen att skapa en lugnare miljö.

Tillgänglighet och biblioteksservice för personer med särskilda behov eller funktionsnedsättning

Det finns ett väl fungerande etablerat samarbete mellan folkbiblioteket och olika enheter inom socialförvaltningens område. Ambitionen är att samarbetet ytterligare ska stärkas och struktureras under planperioden. Genom tekniska lösningar som t.ex. läsapparat och höj - och sänkbara utlåningsautomater försöker biblioteket möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att klara sig mer självständigt i biblioteket. Anpassade medier finns t.ex. i form av lättläst, storstil och Daisy. Biblioteket har en handlingsplan för tillgänglighet som håller på att uppdateras. Den fysiska tillgängligheten till bibliotekslokalerna är god.

Folkbiblioteket:

- På varje enhet inom socialnämndens verksamhetsområde ska kulturombud utses.
- Biblioteket ska i samarbete med kulturombuden utveckla biblioteksverksamheten på enheterna efter enhetens behov.
- Biblioteket ska träffa alla enheter och hemtjänstgrupper en gång per år, för inspiration och informationsutbyte.
- Hemtjänstens personal ska förmedla information om och kontakt med biblioteket till hemtjänsttagare.
- Biblioteket ska erbjuda "Boken kommer service" till den som pga. funktionsnedsättning inte kan komma till biblioteket.
- Biblioteket ska erbjuda möjligheten att låna e-böcker hemifrån.
- Biblioteket ska erbjuda anpassade medier eller teknik för att underlätta läsandet för personer med särskilda behov.
- På bibliotekets hemsida ska det finnas information om bibliotekens tillgänglighet.

Skolbiblioteket:

- Elever med särskilda behov ska erbjudas anpassade medier och teknik för att underlätta läsandet.

Biblioteksservice för personer med utländsk härkomst samt nationella minoriteter.

För människor med annan språktillhörighet är biblioteket ofta den enda platsen i kommunen där man kan få tillgång till litteratur och information på sitt eget språk. Det är också en av få offentliga platser där människor med olika bakgrund kan mötas på ett naturligt sätt. I takt med att antalet invånare med annan språktillhörighet ökar, ökar också behovet av att utveckla mångspråkig

biblioteksverksamhet i nya riktningar. Biblioteket behöver öka samarbetet med lokala aktörer för att utveckla pågående och nya aktiviteter under planperioden .

Folkbiblioteket:

- Biblioteket ska tillhandahålla medier på olika språk.
- Biblioteket ska vara en informationsresurs och tillhandahålla dator, skrivare, fax
- Biblioteket ska samarbeta med andra aktörer för att nå målgrupperna.
- Ett försök med sagostunder på andra språk ska genomföras.

Skolbiblioteket:

- Skolbiblioteken ska tillhandahålla medier på olika språk.

Medier och teknisk service

Biblioteket är en resurs som ger alla fri tillgång till information, kunskap och kultur. Folkbibliotekets utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet. Urvalet av specialmedier för särskilda behov ska beaktas. Efterfrågan av böcker på olika språk kan variera kraftigt, formerna för utbud och distribution av medier är under utveckling och kostnaderna för att hålla ett aktuellt och relevant mediebestånd kommer sannolikt att öka. Samma bok behöver ofta köpas in i flera olika format för att kunna göras tillgänglig för alla.

Folkbiblioteket

- En medieplan ska tas fram för att säkerställa att biblioteket har ett ändamålsenligt utbud av medier i olika format, för olika behov och olika grupper.
- En mer användarvänlig plattform för katalogen ska lanseras, Arena.
- RFID-system för utlåning ska införas på biblioteksfilialerna.
- Tillgång till datorer, trådlöst nätverk, kopiator, skrivare och fax ska erbjudas på alla bibliotek.
- Biblioteket ska delta i regionala bibliotekssamarbeten kring medier och teknisk utveckling.

Skolbiblioteket

- Skolbiblioteken ska ansvara för medier i anslutning till skolarbetet.
- På Mönsteråsgymnasiets/Parkskolans bibliotek ska självutlåning införas.

Genomförande och uppföljning av planen

I de fall inget annat anges ska åtgärderna genomföras inom planperioden. Åtgärder genomförs huvudsakligen inom respektive förvaltnings ram. Ökade ramar för åtgärder inom planen prövas i budgetprocessen i vanlig ordning. Planen följs upp inom det ordinarie arbetet med verksamhetsplaner, budget och bokslut för respektive förvaltning.